

УДК 351.746.1:316.485.26:004



*Микола Сенченко,
директор Книжкової палати України,
професор*

Запорука національної безпеки в умовах інформаційної війни

У XXI ст. інформація перетворилася в глобальний ресурс людства і сьогодні є основним інструментом влади, що призвело до нового усвідомлення національної безпеки країни. Адже інформаційний вплив на психіку сучасної людини відіграє важливу роль у посиленні елементів невизначеності та нестабільності в інформаційно-психологічному середовищі суспільства. Під інформаційним впливом слід розуміти не тільки вплив засобів масової інформації (ЗМІ), а взагалі потік відомостей, знаків, образів, символів, ідей, які сприймає людина.

Сучасні засоби комунікації та обробки інформації створили принципово нові умови існування людини, що зумовило появу грандіозного проекту об'єднання національних інформаційних і телекомунікаційних систем у глобальну інформаційну інфраструктуру.

Інформаційна сфера стає такою самою важливою складовою суспільного життя, як і економічна, виробнича, побутова, політична, військова та ін. Нові інформаційні технології, засоби масової комунікації багатократно підсилили можливості впливу на свідомість і підсвідомість як окремої людини, так і великих груп людей та населення країни загалом.

Інформаційна сфера — це сукупність елементів, до яких входять:

- об'єкти інформаційної взаємодії чи впливу;
- особиста інформація, призначена для використання суб'єктами інформаційної сфери;
- інформаційна інфраструктура, що забезпечує можливість здійснення обміну інформацією між суб'єктами;
- суспільні відносини, що складаються у зв'язку з формуванням, передаванням, розповсюдженням і збереженням інформації.

На особистість, активний соціальний суб'єкт, його психіку безпосередньо впливають інформаційні чинники, що трансформуються через його поведінку, діяльність (бездіяльність), здійснюють деструктивний, дисфункційний вплив на його життя.

До основних загроз інформаційно-психологічній безпеці відносять можливі негативні наслідки інформаційно-психологічного впливу, які виражаються в таких формах:

- нанесення шкоди здоров'ю людини;
- блокування на неусвідомленому рівні волі, волевиявлення людини, штучне привиття їй синдрому залежності;
- втрата здатності до політичної, культурної, моральної самоідентифікації людини;
- маніпуляція суспільною свідомістю;
- руйнування єдиного інформаційного і духовного простору країни, традиційних устроїв суспільства і суспільної моральності, а також порушення інших життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави.

Наприклад, жорстокість, насильство, порнографія, розбещеність тощо, які пропагують у ЗМІ, комп'ютерних іграх, мережі Інтернет веде до неусвідомленого бажання у підлітків і молоді, а також дорослих із нестійкою психікою копіювати запропоновані моделі поведінки. Цей вид пропаганди знижує рівень порогових обмежень і правових заборон, що поряд з іншими умовами відкриває шлях для багатьох правопорушень. Це, своєю чергою, наносить непоправну шкоду не тільки окремій особистості, а й національним інтересам країни.

Отже, джерелом інформаційно-психологічної небезпеки є частина інформаційного середовища, яка через визначені причини неадекватно відображає реальність, вводить в оману людину, засліплює її ілюзією.

Інформаційно-психологічні загрози зумовлені розробкою, виготовленням, розповсюдженням та використанням суб'єктами негативних інформаційно-психологічних впливів спеціальних засобів і методів.

Сучасне розуміння безпеки в контексті врахування інтересів особистості, суспільства і держави висуває завдання розгляду нового аспекту цієї проблеми — інформаційно-психологічної безпеки людини. В інформаційному середовищі, що є складним системним утворенням, вирізняється процесуальний чинник як найбільш динамічна і змінна її частина — інформаційно-комунікативні процеси, які